Sekundära skador av rovdjursangrepp –
Problematik och möjliga lösningar

Jens Jung

Sveriges Lantbruksuniversitet, Skara

Predation på tamdjur

- Mest får, ren och nöt
- Predatorer olika djurslag i olika landsdelar
- Ökat problem om flera stora rovdjur finns
- Påverkar mest i traditionell djurhållning på bete, som är både miljö- och djurvänligt

Möjlig ekonomisk påverkan

- Dödade och skadade djur
- Traumatiserade djur med lägre produktion
- Abort, minskad mjölkproduktion och tillväxt
- Sämre skinnkvalité
- Ökad arbetsbörda och stress för bonden
- Faktiska kostnader mot upplevd skada och osäkerhet

Ur det överlevande djurets synvinkel

- Stress och eventuell smärta vid angreppet
- Efter angreppet
  - Smärta pga. skador och följande infektioner kan bestå en längre tid
  - Rädsla och traumatisering
  - Kan påverka djurens välfärd och beteende

Minne och traumatisering

- Inlärning för att förhindra upprepning
- Kostsamt och bör därför minimeras
  - Vaktbeteende versus äta
- Ändrat beteende men även fysiologiska parametrar
- Väl undersökt hos människor, mindre bra hos djur
- Svårt att dra slutsatser utifrån människan
- Skillnader mellan vilt och tamdjur
  - Antipredationsbeteende har minskat hos tamdjur

Erfarenheter från andra länder

- Mycket vanligt i Afrika men även i Amerika
- Predatorer utgörs främst av stora däggdjur men även fåglar
- Förebyggande åtgärder , t.ex. uppstallning på natten, kan minska produktionen

Hur mäter man att djuret inte mår bra?

- Produktionsnedgång
- Fysiologiska parameterar som stresshormoner, andra blodvärden, magsår, infektionssjukdomar
- Beteendeförändringar

Alla dessa faktorer är svåra att tolka, produktionsnedgång är lättast och kanske mest relevant även ur djurskyddssynpunkt

Hur behandlar man ett traumatiserat får?

- Fysiska skador ska behandlas eller djuret ska avlivas
- Samma kan vara lämpligt vid trauma
  - för att minska lidandet
  - för att öka stresstålighet genom avel
- Kan man behandla traumatiserade djur genom att ge dem större trygghet?
  - Flytta på djuret till annat bete?
  - Bättre stängsel?
  - Vakt av hundar och/eller människor?
  - Ta in dem på natten?

Hur ger man stöd till en drabbad bonde?

- Lyssna på bonden och ge delaktighet i beslutsfattning
- Ge ekonomiskt stöd
- Visa förståelse för bondens situation och uppskatta hans/hennes arbete

Ko-vilt-studie i Kenya

- Vi följer 22 koflockar och registrerar när korna går på bete, vart de går, hur vegetationen ser ut, beteende, GPS-position
- Bondens riskbedömning dokumenteras varje dag (rovdjur, fästningar, tsetseflugor, giftväxter, elaka grannar)
- Nästa dag mäts mjölkmängd och hull
- GPS-halsband på lejon

2012-03-19 7:56:52 PM M 2/5
21°C
HC600 HYPERFIRE
RECONYX

Planerad forskning

- Litteraturstudier under våren 2013 för att kartlägga problemen och skissa på lösningar
- Sätta rovdjursangrepp i relation till tamhundar, insekter, tjuvar
- Fältarbete med datainsamling under ett senare skede för att dokumentera den aktuella situationen
- Test av möjliga lösningar

Allt detta måste inkludera olika intressen som naturvård (vilt och naturbetesmarker), bonden och djurens välfärd

Frågor?

Jens.jung@slu.se